

כתיבת השם פייוול בגט

לחכם אחד

כדבר שאלתו לענין כתיבת השם פייוול שקרא לבנו הנולד לו למז"ט ואמרתי לכב' שבגט הנני כותב בשני ווין בהכרעת הערוך השולחן וע"ז הרבה במכתבו להביא מספרים שכותבים בב', ידעתי מזה אבל אין בדבריהם בכדי לרחות את דברי העה"ש וגם ראיתי שכב' מתקשה בהבנת דבריו וחושב שגם הערוך השולחן איננו חושש לזה שאם יכתבו בב' יכולים לקרוא בב' דגושה, הנני תמה על כב' שיחשוב כן והלא חששא כזו מבוארת בכל הפוסקים בכמה אותיות (עי' ברמ"א בס"ס קכ"ט) וכ"כ הערה"ש שם בס"ק קכ"ה וז"ל ומ"מ כשיש ספק אם לכתוב ויו או בית רפה טוב יותר לכתוב ויו דבית יכולין לקרוא בדגוש ויהי שינוי וכו' יעו"ש.

ואדרבה לדעתי דבריו לענין כתיבת פייוול מבוססים בדוקא על חששא זו ומשום כן כ' לכתוב בב' ווין ותורף דבריו הוא זה דאילו לא היו ספיקות בקביעת השם בתחלה בודאי שמן הראוי לכתוב כפי אותה הקביעות (וכמש"כ טעבל בב' ולא בווין ועוד) אבל מאחר שיש חילוקי דעות דיש שכתבו פייבש ויש שכתבו לכתוב פייבש ואיך שנכתוב לא יהי מוסכם לכל וא"כ ראוי יותר לכתוב בריוק כפי שמבטאין את השם למעשה ובאופן דליכא למטעי שזהו המגרש דבזה יהי כשר בדיעבד לכו"ע וכידוע שבעיקר י"ז לחוש בגט בכתיבת שינוי בשם ואם נזקק לכתוב את השם כפי קביעותו בתחלה הרי יש חשש שינוי ובכזה רצוי יותר לכתוב באופן שכשר בדיעבד לכה"פ.

ונראה דכן הי' ראוי לכתוב גם בלא דעת הט"ז ועוד קדמונים בס"ש שהביא בט"ג שכתבו לכתוב פייווש בווין ומסבדא שכ' העה"ש, ומכש"כ שיש לנו עמודים הללו לסמוך עליהם שיש לעשות כן לכתחלה.

ובאמת שגם תמוה על מרבית הספרים שכ' בהם לכתוב פייבל בב' שהרי כנראה מדברי הקדמונים כתיבת השם בימים הקדמונים הי' בתחלת השם בווין ווייבל ווייבש ולא בפ' ושינוי אח"כ לכתוב בפ' לפי אופן הקריאה שהתחילו לקרוא בהרגש פ' רפה וא"כ למה לא נאמר כן גם לענין ההברה השניה לכתוב עתה בווין אחר שהקריאה עתה הוא כמו ו' (ונראה שזהו מובן דברי הב"ש בשמות נשים אות ו').

והנה הערה"ש כתב שמהב"ש מתבאר שיש לכתוב פייבש בב' ואמנם כן משמע מדבריו בשמות אנשים אות ו' אבל לכשנעיין בדבריו אח"כ

(בשמות נשים אות ב) משמע שנחית לכתוב בוויין כהט"ז וכ' שראוי לעשות כן (ובט"ג ביאר היטב את דבריו) וראיתי בס' גט מסודר שכ' לכתוב בב' עפ"י מש"כ המהרמ"י בביאורו בס' ברכת המים (והעתיקו גם בס' קב ונקי) וז"ל מ"ש בבית באמצע היינו משום שהי' נראה לכאורה לכתוב ב' וויין וכו' כמו שכ' וואלף וכו' וטעמא דכיון דנתפשט המנהג לכתוב כן אין לשנות המנהג אף שלא ידענו טעם למנהג זה וכו' עכ"ל ובודאי שדבריו הם חיזוק גדול למש"כ בס' גט מסודר לכתוב בב' אבל הרי מדברי הט"ז שכ' לכתוב בוויין (ונאמנים ע"ז דברי הב"ש ועוד ספרים שהביא בט"ג [שמות אנשים אות פ' ציון ו'] שכן הגירסא הנכונה בדבריו) וכמש"כ בסוף דבריו שהכל הולך אחר לשון המדינה וכונתו דלכן יש לכתוב בוויין והט"ז הי' בן דורו של מהרמ"י ומשמע מזה שלא הי' מנהג פשוט בכל מקום לכתוב בב'. ובכגון זה על הרב המסדר לכתוב כפי שנראה לו אחר העיון במקורות ועפ"י הסברא הישרה ולא דוקא בתר רוב ספרים ואף שמהרמ"י הוא עמוד גדול אבל הלא גם הוא תמה ע"ז שכתבו בב' אלא כ' שכן המנהג וכבר כתבנו שלא הי' מנהג זה בב"מ ולא הי' מנהג פשוט, ושפיר נחית הערה"ש לומר לכותבו בוויין עפ"י חוקי הקריאה וכמש"ב.

וכדאי לברר קצת כל ענין כתיבת פייבש בב' אחר שכו"ע מעידים שהביטוי הי' בוויין באמצע ואם משום הנחת השם (עפ"י שם פעבוס שבל' לטין שנוכר בט"ג או עפ"י ויביש שכ' בד"א שהביא הב"ש ש"א אות ו') שהיתה בב' צ"ב דהלא לא ביטאו את השם בב' דגושה, וכנראה שאופן וסיבת הנחת השם לא מוסכם ונ"ל בדרך השערה קרובה לומר כן:

דהנה בכמה סדרי גטין כתבו פייבוש בו' אחר הב' ומשמע שהביטוי הי' בתנועת שורוק או קרוב לשורוק ואפשר שכן ביטאו את השם בראשונה וכן ביטאו בוויין ולא בב' דגושה וכמש"כ ולפי"ז הי' ראוי לכתוב בג' וויין זה אחר זה, שנים עבור ביטוי ו' ועוד ו' לתנועת שורוק וכידוע שנמנעים מזה ומשום זה כתבו לבוב בב' אף שיש לקרוא בב' דגושה (וכבר עמדו ע"ז שתמה בט"ג בשמות עיירות בסוף סעיף י"ט וישבו זה ואכ"מ) ולכן כתבו פייבוש בב'.

והרבה לא נחתו לכתוב ו' להנחת תנועת שורוק כי הביטוי הי' רק קרוב לשורוק ולכן כתבו בלי ו' ומ"מ פייבש בב' ולא כוויין מכיון דמבואר דו' אחד מציין לקריאת פ' רפה (ח"מ ססקכ"ט ועוד) וב' וויין מציינים לקריאת ו' ובשם זה שהביטוי הוא בתנועה קרובה לשורוק (עד שאחרים כתבו בו' אחר הב' לציון את זה חששו מלכתוב בב' וויין כי יטעו לומר

שהו' השני' הוא לשם שורוק והראשונה היא לציין קריאת פ' רפה ובכדי לא לטעות בזה חשבו שמוטב לכתוב בב' אף שיכולים לטעות בב' דגושה דמ"מ קרובה יותר לב' רפה מפ' רפה לב' רפה, וגם שאם יכתבו בב' ווין יטעו גם בביטוי האות וגם בתנועה (כי הם לא ביטאו בשורוק ממש) אבל אם כותבין בב' הטעות יכולה לחול רק על האות ולא על התנועה.

ואלו שכתבו בב' ווין סברו דמ"מ באופן זה יכולים לקרוא גם באופן נכון כפי שמבטאים את השם בשוא תחת הווין אבל אם יכתבו בב' הרי מכיון שהביטוי הנכון הוא בו' הרי מ"מ כתבו שלא כפי כללי הכתיבה לכתחלה שהכלל הוא לכתוב ב' ווין במקום ביטוי ו' ולא ב' וכמו שהבאנו למעלה מהערה"ש.

ולפי"ז אפשר שחילוקים אלו היו גם בראשונה בתחלת הנחת השם מכיון שהביטוי הי' קרוב לתנועה שירוק אבל אח"כ התחילו לבטאות בשוא וכמש"כ המהרמ"י שכבר בזמנו הי' ראוי לכתוב בב' ווין לציין קריאת ו' שואית.

וכמובן שכל מש"כ הוא לענין כתיבת פייוול או פייווש לאחד שאינו חותם את שמו אבל אם אחד חותם פייבל בודאי שיש לכתוב את שמו כן, ואין לחוש ללמד את בנו לכתוב את שמו בב' אם יש איזה טעם שיכתוב ויחתום את שמו כן. דו"ש

נטע **צבי** **גרינבלט**

בענין אם שליח להולכה יכול לזכות גט לאשה ע"י אחר

אירע בגט שסדרנו למסור על ידי שליח להולכה לידי אשה בעיר רחוקה ואחר שהגיע הגט לשם התחרטה ולא רצתה לבוא לקבלו ומכמה טעמים אפשר לזכות לה את הגט ומותר הבעל לישא אחרת ובמסירת גט מיד שליח להולכה לידי שליח לקבלה אנו נוגעים בפלוגתא דגטין ס"ג והם ב' דעות בר"ס קמ"א ומרן וצ"ל באג"מ ח"א סי' קל"ח כתב ריש לסמוך על דעה ראשונה ראשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה (ובב"ח כ' שכן דעת רוב הפוסקים) אף דלטעם אחד בסוגי' שם אינה עושה משום חצרה הבאה לאחר מכאן אף אם לא קפיד הבעל יעו"ש.

ולענ"ד נראה לומר דבכגון עניננו אין לחשוש משום חצרה הבאה לאחר מכן דאמנם הזוכה זוכה את הגט דחשוב כשליח קבלה מ"מ הלא במציאות אינו מתמנה אלא רכל ישראל שלוחים הם לקבל גיטה עבודה